

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De divinae providentiae vestigiis in traditae Augustanae confessionis negotio

Crell, Heinrich Christian

Francofurti ad Viadrum, 1730

§VI.

[urn:nbn:de:bsz:31-67545](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67545)

§. VI.

Interea latius evangelium diffundebatur, & indies major tenebrarum, quibus immerfa fuerat adhuc Germania, dispellendarum spes affulgebat, adeo ut restituta verbi divini lux jam per ultimas Germaniæ oras in ipsos Sarmatarum & totius Septentrionis fines propagaretur. Lividis hæc *Clemens VII.* oculis intuebatur, & Romanæ sedi multum inde metuebat. Quare averruncaturus tristia sibi omina denuo A. 1524. *Carolus V.* obstetricante *Campegio*, instigabat, ut proscriptionis decretum Wormatiense contra Lutherum fortius exsequeretur, neque sua in ab Imperii Ordinibus mitiora sentientibus auctoritatem eludi pateretur. Quod cum pro virili urgeret Imperator, Archidux *Ferdinandus* eius frater, *Salisburgensis* Archiepiscopus, & *Bavariæ* duces fœdere sibi invicem obstringebantur, quo Lutheranorum conatibus reprimendis conjuncta opera obviam irent. Sed Deus disjiciebat has quoque machinas tam affabre structas, cum paullo post *Carolo* fatis innotesceret Pontificis perfidia, qua cum Galliarum Rege aliisque Principibus contra Imperatorem fœderis clam cudendi consilia ceperat. Hinc A. 1526. FERDINANDUS aliique a Cæsare delegati *Spirensibus* Comitibus, quibus JOHANNES *Saxoniæ Elector*, *Friderico* Sapienti Fratri suffectus & *Hassiarum* Princeps PHILIPPUS intererant, id inprimis agebant, ut proxime concilium œcumenicum, quo tot in ecclesia christiana lites componerentur, vel totius imperii comitia, quibus *Carolus* ipse præfens præesset, instituerentur. Interea in rebus ad religionem spectantibus, a *Ferdinando* eius vicario libertas concedebatur, usque dum Imperator ex Hispania accederet, & omni negotio eius auctoritate finis imponeretur. Non vero diu hæc tranquillitatis usura Lutheranis integra servabatur, cum variis motibus A. 1528. ob doctrinæ dissensum exortis, res plane in aliam faciem commutaretur. Scilicet denuo SPIRÆ illustria comitia A. 1529. indicebantur, quibus imperii ordines Pontifici addicti omnia priori conventu promissa atque decreta retracta-

retractabant, & *Wormatiense* edictum exsequendum iterum urgebant, omnemque mutationem in rebus ecclesiasticis plane interdicebant. Cum vero hoc æquo animo ferre non possent Evangelici ordines, quod spes tandem obtinendæ concordia tam serio sibi confirmata rursus evanesceret, non poterant non huic decreto *Saxonie* Elector JOHANNES & PHILIPPUS *Hassie* Princeps aliique contradicere, & tam iniquæ comitorum sententiæ intercedere, quod nunc protestari dicunt, unde protestantium nomen illis inhæsit.

§. VII.

Ista Principum Evangelicorum animosa constantia tandem Imperatori justam excitabat suspicionem, fore, ut ima summis in Imperio miscerentur, nisi mature prospiceret, & tantis Ordinum simultatibus, imo dissidiis medicam manum adhiberet. Hinc itineri in Germaniam suscipiendo accingebatur *Carolus V.* cum *Bononia* eo tempore a Pontifice coronam accepisset, ipsique conceptis verbis jurasset, se perpetuum fore Pontificiæ dignitatis defensorem. Quam infausta consilia & quam alienos a Protestantibus animos tum Imperatori inspiraverit Pontifex, facile ex eo augurari licet, quod ex hoc momento suam in Germania auctoritatem, maleque usurpati diurnitatem dominatus pendere, probe intelligebat. Hoc sane Pontifici in ipsius negotii initio dabat Imperator, ut concilii œcumenici convocandi consilium statim abjiceret, cum ab eo Romanæ sedis Præsul suæ causæ diffusus totus abhorreret, res religionis in controversiam vocari, nefas existimans, cum igni ferroque docendi sint, qui hiscere contra ejus effata auderent. Quare litteris per omnem Germaniam missis, tot precibus votisque expetita COMITIA AUGUSTÆ VINDELICORUM A: MDXXX. celebranda indicebat Imperator, omnibusque Evangelicis Principibus hoc vel inprimis demandabat officii, ut, quidquid huc usque dissensum a Romana doctrina pepererit, quibusque argumentis illum fulcirent, luculenta ratione, se præsentem, in totius Imperii confessu probarent.

§. VIII.